

Finansdepartementet
Att:

Oslo, 29.06.2018

Deres ref.: 18/1250
Vår ref.: ssk

NIFU

Høringsuttalelse NOU 2018:7 Statistikklovutvalget

Vi takker for muligheten til å gi vårt høringsinnspill til NOU 2018:7 Ny lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå.

Vi vil kommentere punktene i høringsbrevet ut fra to ulike roller.

- NIFUs rolle som statistikkprodusent
- NIFUs rolle som forskningsinstitutt og betydelig bruker av SSB-data i forsknings- og utredningsoppdrag.

1. Et nasjonalt statistikkprogram

Utvalget foreslår at det bør innføres et nasjonalt program for offisiell statistikk. Programmet bør være flerårig, og det bør fastsettes av Kongen i statsråd. Et slikt program skal fastlegge hva som skal være offisiell statistikk, og være et redskap for samordning og regulering av offisiell statistikk

NIFU gir sterk støtte til dette forslaget.

NIFU er en nasjonal statistikkprodusent. NIFUs nasjonale ansvar for FoU-statistikk ivaretas etter avtale med Norges Forskningsråd som har delegert ansvar for at det produseres slik statistikk. Ansvaret omfatter produksjon og formidling av FoU-statistikken, gjennomføring av FoU-undersøkelser for UoH-sektoren, helseforetakene og instituttsektoren samt sammenstilling av materialet med SSB data om næringslivets FoU, til en total statistikk for Norge. Blant kjerneelementene er drift av Forskerpersonalregisteret, et register over alle personer i vitenskapelig, faglig eller høyere teknisk-administrativ stilling i UoH-, instituttsektor og helseforetak. Ansvaret omfatter også å levere nasjonal FoU-statistikk til OECD og Eurostat i samarbeid med Statistisk sentralbyrå. NIFU deltar svært aktivt i det internasjonale statistikk-samarbeidet både i EU, OECD og Norden. NIFU nyter stor tillit og respekt

som partner i dette samarbeidet, og vi er pådrivere i slikt statistikk-samarbeid, ikke minst i Norden.

Vi støtter forslaget om at all statistikk som produseres innenfor det europeiske statistikk-samarbeidet kommer inn under det nasjonale programmet for offisiell statistikk. NIFU støtter også at offisiell statistikk under det nasjonale statistikkprogrammet bør finansieres over grunnbevilgninger og ikke i form av oppdrag eller kortsiktige avtaler. Dette gir forutsigbarhet og trygge rammer for en større del av statistikken. Det reduserer også det administrative arbeidet knyttet til inngåelse av kontrakter. Vi viser til Forskningsrådets høringsuttalelse, og ønsket om en dialog mellom Forskningsrådet, SSB, NIFU og Finansdepartementet om en innplassering av FoU- og innovasjonsstatistikken i det nasjonale programmet, og hvilke økonomiske og organisasjonsmessige rammer en slik innplassering forutsetter.

Offisiell statistikk må som utvalget påpeker ha høy kvalitet. Vi mener at etableringen av et nasjonalt statistikkprogram også bør følges av krav til oppgaveplikt for all statistikk som omfattes. Dette er viktig for å opprettholde høy tillit til statistikk innenfor det nasjonale programmet.

I tillegg mener vi det bør vurderes å forenkle prosedyrene for å kople data fra de ulike statistikkene som kommer inn under det nasjonale programmet for offisiell statistikk. I dag er situasjonen at en søknad fra NIFU om kopling av slike data behandles på lik linje med andre søknader om kopling av data til analyser og forskningsformål. Imidlertid finnes det flere permanente behov for å kople data som burde kunne ivaretas på en smidigere måte når det skjer som et samarbeid mellom statistikkprodusenter under det nasjonale statistikkprogrammet. Et eksempel er data fra NIFUs forskerpersonalregister som det løpende er behov for å kople med andre av SSBs data for å kunne følge de som har tatt doktorgrad ut i arbeidsmarkedet. Vi ønsker derfor at det som del av arbeidet med et nasjonalt statistikkprogram for offisiell statistikk utredes hvordan man kan etablere et smidigere samarbeid mellom statistikkprodusenter under det nasjonale statistikkprogrammet med hensyn til kopling av data. Det er viktig at også andre statistikkprodusenter i programmet deltar eller høres i en slik utredning.

2. Tilgang til data fra SSB til forskning og analyse

Utvalget foreslår at datamaterialet Statistisk sentralbyrå samler inn og bearbeider for statistikkformål, i større grad bør gjøres tilgjengelig for analyseformål utenfor byrået. Spesielt bør forsknings-institusjoner med dokumentert evne til å håndtere data på en sikker måte få lettere, enklere og billigere tilgang.

NIFU gir sterk støtte til dette forslaget.

Tilgjengeligheten til data til forskning må forbedres vesentlig, både når det gjelder prising, saksbehandlingstid og transparens i kriterier for å vurdere tilgang og bruk av data. Prissettingen må bli mer transparent. Vi viser til FFAs høringsuttalelse og støtter denne. Vi viser videre til høringsuttalelsen fra Frischsenteret som på en tydelig og god måte peker på problemene med dagens ansvarspulvering mellom vurderingsinstanser ved vurderinger av tilgang til data (Datatilsynet, personvernombudet mfl), og understreker at SSBs mandat i vurderingen av tilgang til data bør avgrenses til å sikre at forhold knyttet til samfunnsnytte, personvern og datasikkerhet er avklart av de relevante instanser. Vi støtter også Frischsenterets synspunkter når det gjelder utvidet mulighet for gjenbruk av data (problemet med prosjektspesifikke løpenumre), at kostnadene ved data skal beregnes slik at hver utlevering kun skal dekke kostandene om denne utleveringen medførte, og at virksomhetsidentifiserende opplysninger ikke gis samme vern som personopplysninger.

Vi understreker at tilgang til anonymiserte data ved bruk av ny teknologi og anonymiserende grensesnitt (RAIRD/Microdata.no) ikke løser mange av dagens behov for utlevering av mikrodata som er indirekte identifiserbare (koplede mikrodata, data som koples på forskningsinstitusjonenes egne data m.v). Det er derfor svært viktig at utvalgets forslag om lettere, enklere og billigere tilgang til data også må omfatte slike indirekte identifiserbare data. Innsatsen for å tilgjengeliggjøre data gjennom anonymiserende grensesnitt (microdata.no) må derfor ikke fortrenge eller settes opp mot arbeidet med å tilgjengeliggjøre indirekte identifiserbare data utlevert på «tradisjonell måte».

3. Uavhengighet

Utvalget foreslår at Statistisk sentralbyrå og de andre statistikkprodusentene må sikres den nødvendige faglige uavhengighet.

Som statistikkprodusent gir NIFU sterk støtte til dette forslaget.

Den faglige uavhengigheten må gjelde alle nasjonale statistikkprodusenter – i tråd med europeisk Code of Practice. Faglig uavhengighet er helt sentralt for at statistikkens kvalitet, troverdighet og tillit skal opprettholdes. Som det er påpekt i utredningen må friheten gjelde faglig frihet i hvordan oppgavene løses, ikke hvilke oppgaver som skal løses.

4. Dagens styre i SSB erstattes med et råd

Vi støtter dette og viser til FFAs høringsuttalelse.

5. Forskning og analyse som del av SSB

NIFU støtter utvalgets syn på at SSB må drive forskning og utvikling knyttet til statistiske metoder og statistikknære analyser, slik dette også foregår i andre land. NIFU mener også at det er fordeler ved den særnorske ordningen der også forskning som primært utnytter mikrodata på samme måte som andre forskningsmiljøer er nært knyttet til statistikken. Bruken av statistikk til forskning og analyse gjør det mulig å oppdage svakheter i statistikken, holde øye med brukerbehovene, og kan bidra til videreutvikling av statistikken gjennom nær kopling mellom forskerkompetansen og statistikk-kompetansen.

Vi viser for øvrig til FFAs høringsuttalelse.

Med vennlig hilsen
NIFU

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Sveinung Skule', is written over the printed name.

Sveinung Skule
Direktør